

PJÉR LA ŠÉ'Z

Indián

Zpráva o archetypu

TRITON

TRITON

Pjér la Šé'z

Indián
Zpráva o archetypu

PJÉR LA ŠÉ'Z

Indián

Zpráva o archetypu

Stanislav Juhaňák - TRITON

Pjér la Šé'z
Indián
Zpráva o archetypu

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Copyright © Pjér la Šé'z, 2015
© Stanislav Juhaňák – Triton, 2015
Cover © Renata Brtnická, 2015

Vydal Stanislav Juhaňák – Triton,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,
www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7387-847-4

Předmluva k druhému vydání.....	11
1 Čtyři věky lidstva	15
1.1 Archeologie	15
1.2 Archeologie a hlubinná psychologie	17
1.3 Archetypový soud	19
1.4 Objektivní výzva	21
1.5 Subjektivní výzva	23
1.6 Jáchym z Fiore	24
1.7 Vztah mezi trojností a kvaternitou	25
1.8 Setkání s Pračlověkem	28
2 Obraz Pračlověka ve vykořeněném světě	30
2.1 Profanizování duše a jeho důsledky	30
2.2 Pračlověk a moderní psychologie	33
2.3 Primitivní a civilizovaný člověk v nás	37
2.4 Moderní král a jeho rádce	39
3 Pračlověk – vlastní živá minulost	44
3.1 Sen o Pračlověku	44
3.2 Vědomí kontra nevědomí	
Kolektivní hřích nebo šťastná vina?	48

4 Archetyp Indiána	51
4.1 Fascinace Indiánem	51
4.2 Smysl aktivace archetypu Indiána	52
4.3 Ráj – stagnace nebo probuzení?	53
4.4 Indián jako symbol spásy	54
4.5 Proč právě symbol Indiána?	56
4.6 Praktický význam Indiána	57
4.7 Povaha archetypu Indiána	58
 5 Delfín	 61
 6 Zákonitosti vývoje	 65
6.1 Vztah symbolu Indiána a Delfína	65
6.2 Potenciály vývojové spirály	67
 7 Soudobý stav civilizace	 71
7.1 Globalizační „andělé“	71
7.2 Demokracie jako davový konzum	72
7.3 Filosofové, ochránci, výrobci a otroci	76
7.4 Andělé proti Ďáblům nebo jejich spojení v archetypu Indiána?	 79
 8 Indiánova schopnost vnímat	 82
8.1 Ulpění a svoboda	82
8.2 C. G. Jung jako archetyp Indiána	83
8.3 Neprojevená hlučnost	89

9 Pronikavá síla Indiánova vhledu	91
9.1 Vnitřní svět	91
9.2 Proniknutí skrze „slupky“	93
9.3 Smysluplný vztah mezi dobrem a zlem	97
10 Moje první vědomá zkušenost s archetypem Indiána	101
11 Další příklady projevů archetypu Indiána	108
12 Jednota	119
12.1 Indiánovo poselství	119
12.2 Pohled do zrcadla	128
12.3 Rekapitulující anticipace	130
Závěr	133
O autorovi	135
Citovaná literatura	137

Motto:

Věčně je někdo v právu
věčně bloudíme tmou
zvířecí hlavu
si někdo zmýlil s mou
a pověsil ji doma nad kamny

Zapomněl ale lovec
co ukládá mu čest
nedokázal již lovec
ze srdce život smést
tak stěna rudne krví
ten pohled omamný

Večer co večer kdosi
usedá ke skvrně
a očima ji prosí
ať už se ustrne
a odejde pryč spát

Večer co večer s pláčem
skvrna mu odpoví:
„Žádný z nás neví po čem
se stýská lovcovi“

Pjér la Šé'z 28. 2. 1986

PŘEDMLUVA K DRUHÉMU VYDÁNÍ

Jestliže dvacáté století bývá často označováno jako století vyhocených extrémů, jak budeme asi časem pohlížet na století jednadvacáté? Zatím se zdá, že lidská bytost s čím dál větší samozřejmostí vrůstá do situace narůstajícího chaosu. Duchovní paradigma, které poskytovalo stabilitu předchozím dvěma tisícům let, přestává odpovídat nárokům současnosti. Nějaké nové paradigma však dosud vidí jen málokdo anebo vůbec nikdo. Dějiny vývoje lidského ducha nás mohou poučit o tom, že nejobtížnější bývají právě přechodová období. Tradiční vyjádření odvěkých pravd již neodpovídají době, ale dosud se neukazuje žádná „formulace“, která by uspokojivým způsobem vyjádřila podstatu současnosti. Taková období bývají zákonitě doprovázena chaosem a právě naše současnost je mimořádná tím, že cílené zaměření našeho společného vědomí nás přivedlo k vytvoření nebývalého technologického aparátu. Rozvíjení tohoto aparátu navíc v posledních desetiletích a letech jako by postupovalo geometrickou řadou, zatímco naše duše si i nadále ponechávají svou konzervativní povahu.

Za takových okolností má jistě smysl pokoušet se uvidět – i skrze zamlženost nastalého chaosu – alespoň obrysy něčeho, co by mohlo účinným způsobem kom-

penzovat jednostrannosti čistě technologicky a povrchově rozvíjeného vědomí, jemuž snad více než kdy jindy hrozí, že se odtrhne od svých temnějších životadárných základů a tím ztratí svou životaschopnost.

Pokud svou pozornost zaměříme na takové kompenzující síly a obrazy, možná si povšimneme, že z nevědomí s jistou zvláštní naléhavostí vystupuje cosi, čemu pro zjednodušení říkám „archetyp Indiána“.

Když jsem se pokoušel před dnes už téměř dvanácti lety formulovat tuto zprávu o archetypu, nemyslel jsem vůbec na to, že bych mohl dané téma vyčerpat a uvést je do náležitých souvislostí. Šlo mi spíše o to, abych na ně upozornil čtenářské publikum, které by mohla daná problematika jakkoli oslovit a inspirovat. Vzhledem k tomu, že kniha je již delší dobu rozebrána, ale stále u některých čtenářů budí zájem, je jen logické realizovat její druhé vydání. Bylo by samozřejmě při té příležitosti nasnadě nějak původní vydání rozšířit o další poznatky, které přirozeně přinesl čas a další vývoj tématu. Pak by se ale už pravděpodobně celá práce někam posunula a nejspíše by už nešlo „jen“ o zprávu, nýbrž možná o studii a šlo by pak vlastně o jinou práci, což je přirozeně silná a lákavá výzva, pro jejíž realizaci se snad někdy v budoucnosti vytvoří vhodná příležitost.

Zatím se tedy spokojme s tímto druhým vydáním, které je oproti původnímu prakticky beze změny. Snad pomůže alespoň z části zlepšit orientaci narůstajícího počtu lidí, kteří si tváří v tvář chaosu současnosti kla-

dou otázky o povaze a podstatě výzev, jež před nás klade naše současná společná situace.

Pjér la Šé'z v Praze 13. 11. 2014

1.1 Archeologie

Co nám vlastně říkají archeologické vykopávky o duchovním životě našich předků?

Eliade hned v úvodu své rozsáhlé studie o dějinách světových náboženství právem zdůrazňuje sémantickou neprůhlednost těchto stop.

Jako příklad uvádí Reichel-Dolmatoffův popis z roku 1966. (Mircea Eliade – Dějiny náboženského myšlení I., Praha, 1995, str. 24–26.) Jedná se o popis pohřebního rituálu zemřelé mladé dívky z indiánského kmene Kogi, při kterém šaman například devětkrát předstírá, že nemůže tělo mrtvé zdvihnout. Symbolicky tak provází mrtvou zpět k jejímu zrození. Teprve poté, co s ní tímto způsobem přešel na druhou stranu existence, uloží její ostatky do hrobu, považovaného za dům smrti. Tento dům smrti musí šaman nejprve rituálně „otevřít“ a po uložení těla „zavřít“.

Nic z toho ovšem zřejmě nedokáže poznat ten, kdo po staletích a tisíciletích takový hrob odkryje ze svého vědeckého či jiného zájmu.

V těchto souvislostech se nabízí dosti podstatná otázka.

Co vlastně nutí moderního člověka, aby stopy své minulosti odkrýval tímto až příliš materiálním způsobem? Proč se raději vnitřně neztišíme na hrobech našich předků, abychom se s nimi mohli prostřednictvím modlitby setkat sami v sobě? Nejspíše nám v tom brání naše duchovní slepota neboli neochota a následná jen omezená schopnost či dokonce neschopnost nazírat skutečnost vnitřním zrakem. Vždyť je-li člověk ochoten „vidět“, nepotřebuje žádné vykopávky, neboť potom „vidí“, že vše zdánlivě minulé je stále živě přítomno.

Když archeolog po tisíciletích nalezne v blízkosti kostry také mušle a skořápku břichonožce, jen těžko může vědět, že mušle představovaly žijící členy rodiny, zatímco skořápka břichonožce symbolizovala „manžela“ této patrně dosud neprovdané dívky. Pokud by skořápka v hrobě chyběla, mohla by mrtvá na onom světě „požadovat manžela“. Potom by zřejmě musel zemřít mladý příslušník kmene a následovat mrtvou na onen svět.

Stejně tak – i kdyby zůstaly nějaké stopy po jídle, které bylo během pohřbu také vloženo do hrobu – archeolog z toho vyvodí nesprávnou interpretaci, pokud neví, že jídlo je u kmene Kogi spojeno s pohlavním aktem. Jeho přítomnost v hrobě má tedy symbolický význam semene, které má Zemi oplodnit a tak umožnit dívce její nové zrození.

Stopy, které odkrývají vykopávky, nejsou tedy neprůhledné jen sémanticky. Jejich neprůhlednost se týká také symbolické roviny výpovědi, kterou nám poskytují.

Ve skutečnosti jsme schopni rozpoznat jen velmi málo z toho, co vykopávky mohou vypovědět o duchovním životě našich předků a o jejich životě vůbec. Mnohem více totiž vypovídají o jejich smrti, stejně jako o naší neúctě k této smrti. O bohorovnosti, kterou ve jménu vědeckého poznání považujeme za natolik oprávněnou, že ji dokonce již ani nepociťujeme jako neúctu. Ostatně je na místě konstatovat, že stejně nevědomí jsme také vůči vlastní přítomnosti, o níž obecně panuje mnohem více dohadů než skutečných poznatků.

1.2 Archeologie a hlubinná psychologie

Jak již bylo výše konstatováno, je celá minulost stále živě nebo alespoň latentně obsažena v naší přítomnosti. Co se tedy v nás samotných asi odehrává na (nevědomé) rovině duší našich předků, kterým ve jménu „vědeckého“ poznání odpíráme klid ještě i po smrti? Nemožnou se tyto zneklidněné duše stávat dalším *neviditelným* neurotizujícím faktorem technické civilizace?

Hlubinná psychologie se zabývá nevědomím jako něčím, o čem *de facto* nic nevíme. S nevědomím nelze obvykle ani přímo komunikovat, takže hledáme spíše jeho nepřímé projevy, manifestující se například ve snech, psychických či somatických symptomech, nebo v mytologii.

Z tohoto hlediska je nanejvýš zajímavé, že neviditelný nepřítel vystupuje také v některých příbězích o grálu

a Emma Jungová jej (zjednodušeně řečeno) chápe jako nevědomou tendenci zraňovat sebe sama, případně nerozvíjet vlastní existenci. Neviditelný nepřítel je tedy dosud neintegrovaná část nevědomí, o níž naše hrdinské vědomí nechce nic vědět a je tudíž tímto stínem posedlé.

„Příběh s velmi pozoruhodnými aspekty je líčen v Merlinovi. Tam byl (jako u Wauchiera) záhadným způsobem zabit jeden rytíř v doprovodu druhého. Zloduchem je bratr krále grálu Garlon, který jezdí neviditelně krajem a hubí své oběti neviditelným kopím. Aby se pomstil, vyhledá Balin dvůr krále Pellama, jak se zde král jmenuje, kde u stolu obsluhuje Garlon, který je neviditelný pouze na koni. Balin mu vyčte jeho zradu a zabije ho, načež nastane veliký zmatek... král chce pomstít svého neviditelného a nebezpečného bratra, tedy se pokouší zastat svého stínu, a přitom je zraněn. Z toho vyplývá závěr, že král grálu je na jedné straně (křesťanský) člověk zraněný temnou opačnou mocí a že na druhé straně se sám stal tímto temným odpůrcem a sám se představuje jako demonizovaný. Jestliže totiž vědomí člověka není schopno integrovat nebo pojmout spontánně se vynořující impuls (kopí) nebo obsah (nepřítel, který kopí vrhá), pak je místo toho člověk sám nevědomě tímto obsahem posedlý.“

(Emma Jungová, *Legenda o grálu*, Praha 2001, str. 160–161.)

Na druhé straně je třeba poznamenat, že lékař, který při léčbě postupuje analyticky, koná de facto stejnou

práci jako rytíř Balin ve shora uvedené citaci nebo jako archeolog při svých vykopávkách. Lékař a jeho pacient tak postupují z toho důvodu, že je k tomu přinutit kritický stav pacienta. Archeolog je tedy patrně také přinucen ke svému nepietnímu postoji působením „neviditelného nepřítele“, které má za následek kritický stav naší civilizace a její „kultury“.

Nebo je takové překračování hranic zároveň výmluvným dokladem neutěšeného stavu našeho společného bytí?

Jed a lék jsou v tomto případě totožné a rozdíl v jejich účinku je působen tím, zda je jich užito nevědomým či vědomým způsobem. Vědomý postup naši cestu otevírá – sbližuje a smiřuje nás s „neviditelným nepřítelem“, zatímco nevědomé jednání přináší komplikace, probouzející v nás někdy pocit, jako by se nám jakási skrytá instance vytrvale toužila pomstít.

1.3 Archetypový soud

Jak zdůrazňuje Emma Jungová ve své práci o svatém grálu, člověk má v sobě jakýsi archetypální soudní stolec, který jej zcela přesně zpravuje o hranicích, jež jsou mu vymezeny, stejně jako o postihu za případné překročení těchto hranic.

„Idea, že zločin musí být pomstěn, patří k odvěkým lidským pocitům. Odpovídá bezprostřednímu cítění přírodního člověka, jež bychom mohli označit za „archetypový“

soud'. Z něj vyplývá závazek pomstít se nebo napravit křivdu, kterému se na určitých kulturních stupních přičítá velká důležitost (keltské pověsti jsou tohoto motivu plné). Chápali bychom to špatně, kdybychom tuto ideu chtěli vysvětlit pouze jako puzení k pomstě; mnohem spíše za ní tkví představa, že bezprávím, spáchaným nebo utrpěným, upadá svět do zmatku, dalo by se říci, že je narušeno tao. Kvůli nedozírným následkům, jež z toho mohou vzniknout, je nevyhnutelně nutné křivdu napravit. O tom, že se to může stát formou krvavé pomsty, dnes ovšem pochybujeme a shledáváme to „primitivním“. Náš takzvaný pokrok spočívá v tom, že sice pomstu zapovídáme, (vytěsňujeme „neviditelného nepřítele“ – poznámka autora) ale zároveň již neuznáváme základní správnost a smysl tohoto původního cítění; (nedokážeme se s tímto „nepřítelem“ smířit – poznámka autora) čímž se zbavujeme zodpovědnosti. (Proto tuto zodpovědnost za skryté zlo projikujeme do systému, případně na jiného člověka nebo dokonce na samotné Božství – poznámka autora) A přece za tímto cítěním vězí něco velmi důležitého, totiž hluboce náboženský pocit spoluzodpovědnosti za světové dění a pokus zařadit člověka do vesmíru jako nezbytnou a smysluplně fungující součást ve velkém díle. Tak získává i pomsta svůj smysl jako spásný a nápravu přinášející moment.“

(Emma Jungová, Legenda o grálu, Praha 2001, str. 181.)

Takové připomenutí Zákona může mít pouze svou jemnou formu v podobě lehké neurózy, ale může se také

projevit jako osudová ztráta smyslu, objektivní katastrofa, těžká psychóza nebo jakákoli jiná forma postižení. Příroda požaduje svou spravedlnost, a pokud jí člověk nedostojí sám od sebe, vybírá si daň bez ohledu na náš zor vědomí, vedeného egem.

Na druhé straně ale Příroda také někdy člověka přímo vystaví do situace, ve které mu nezbývá než dosavadní hranice překročit, aby mohl vůbec přežít.

Vzato čistě objektivně, existují zde tedy vedle sebe dvě doplňující se tendence. Jedna, která nám dává hranice a učí nás je poznávat a cítit, zatímco druhá nás nutí vědomě opustit stav, který již přinesl své plody, protože další setrvávání v něm je sice pohodlné, ale jeví se nadále jako kontraproduktivní.

1.4 Objektivní výzva

Jak již bylo řečeno, studium dějin nás může poučit o tom, že je to často právě zcela objektivně vzniklá situace, která člověka přímo přinutí, aby překročil závažná tabu, platná pro všechny předchozí doby.

Jedním z nejzřetelnějších příkladů tohoto druhu je zemědělská revoluce, při níž člověk musel poměrně rychle překonat svůj pradávny odpor k obdělávání zemědělské půdy. Orba stejně jako využívání půdy pro pěstování byly v loveckých společnostech po nesmírně dlouhou dobu shodně chápány jako „znásilnění“ Velké matky.